

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inserate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjav: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Pred volitvami.

Prihodnji teden se bodo razgrnili volilni imeniki in že začetkom decembra se vrše volitve v naš deželni parlament, v novi deželni zbor. Hitro funkcionira tokrat vladni aparat, hitro zato, ker se — ne vladi — ampak našim klerikalcem mudi. Prav zelo se jim mudi in ko bi bil domišljavi, nekronani vojvoda kranjski dr. Šusteršič lansko leto le malo slutil, da bo v državnem zboru tako prišlo, kakor je, to se pravi, da ne bo rešen mali finančni načrt in da s tem odpadejo tudi preodkazi deželam iz novih davkov, bi se bil že lansko leto požuril, da doseže razpust deželnega zbora. Vse „taktične poteze“ niso in ne bodo nič pomagale, vse hvalisanje klerikalnega deželnega gospodarstva ne zaleže nič. Denarja ni, pa ga ni!

Pet in pol let so ga klerikalci razsipali. S polnimi rokami so ga metali proč, plačevali ž njim svoje pristaše, investirali ga tja, kjer so mislili, da dosežejo — ne gospodarski, nego politični efekt, in končno so prišli do cilja, to se pravi do tja, da stoji pred praznimi deželnimi blagajnami. A deželno gospodarstvo ga zahteva, pripadniki klerikalne stranke za zahtevajo, čim več tem bolje, in dobiti se bo moral.

A kako? Enostavno! Povišale se bodo deželne doklade. Povišati se morajo, drugače je deželni konkurz neizogiben. A povišati deželne doklade sedaj, kmetu in meščanu, obrtniku in trgovcu naprtiti novih bremen, ko že pod sedanjimi komaj diha, bi bila kočljiva stvar. Gospodje bi morali stopiti pred volilce in jim povedati: Pred šestimi leti ste nam dali neomejeno moč v roke. Volili ste nas, ker smo Vam obljubovali vse mogoče in nemogoče. A vaše zaupanje smo zlorabljali v samopašne, osebne namene. Slabo smo gospodarili in že davno smo spadali pod kuratelo. Dogospodarili smo in nič več ni, da bi še zajemali. Štirinajst milijonov smo si izposodili za melioracijske svrhe. Lepo vašo zemljo smo hoteli napraviti še lepšo, še uglednejšo, še produktivnejšo naj bi bila postala ter vam več donasala kot dosedaj. A mesto, da smo vas dovedli v obljubljeno deželo, smo jo denarno ruinirali in treba nam je bilo deželne doklade povišati, da zmoremo vsaj to, kar je neob-

hodno potrebno. To je naš obračun in sedaj nam dajte tudi za nove volitve potrebno število glasov, da pošljemo i nadalje v deželni zbor naše pristaše, ki bodo ravnotako gospodarili kot dosedaj.

Tega pa vladajoča klika na Kranjskem ni riskirala. Vedela je, da po takem priznanju ne dobi niti enega glasu in slave S. L. S. bi bilo konec. Zatorej so se udinjali vladi in grof Stürgkh ni imel nujnejšega opravila, kakor ustreči prošnji. Ne brez protiusluge. Zasigural si je klerikalne glasove, da glasujejo za nove davke, za nova bremena ljudstvu, za celo milijardo, ki jo Avstrija potrebuje, da se nakupijo novi kanoni, da se dovoli zvišanje rekrutnega kontingenta.

In tako smo prišli do razpusta deželnega zbora, do novih volitev. V rokah volilcev je usoda bodočega deželnega zbora, usoda dežele same. Ne gre se za posamezne mandate, ne za osebe. Ampak treba je z vso silo delati na to, da se iztrebi na Kranjskem korupcija, ki je poosebljena v klerikalni stranki. Sistematično so klerikalci deželo korumpirali in nemoralnost cvete v vseh slojih in v vseh krogih. Koritarstvo je geslo, ki prevladuje in vse to koritarstvo nima drugega namena, kakor obdržati klerikalce na sedanjem mestu. Ne gre se klerikalnim kolovodjem za Boga, ne za cerkev, ne za blagor ljudstva. Lastni žep je bog, na katerega prisegajo, lastni žep cerkev v katero hodijo, lastni žep je po njihovem pojmovanju blagor ljudstva. Vse delovanje se koncentrirá le na eno točko: na vsak način obdržati moč v rokah, da ne pridejo pošteni ljudski zastopniki na krmilo, da le-ti ne posvetijo še globokejše v klerikalno gospodarstvo; kajti v tem trenutku je tudi konec klerikalne slave, konec Lampetov in Krekov in Jarcev in Peganov, konec Šusteršičevega režima.

Zatorej pa je treba, da se združijo vsi oni, ki obsojajo to nemoralnost in koruptnost. Z glasovnico v roki pokažite, volilci, da ste enakovredni onim, katerim je klerikalna politična taktika vrgla par grizljev na škodo vsega ostalega prebivalstva. Pokažite, da vam ni za premijo, katero dobite za brejo kravo, če je klerikalna, ampak da hočete poštenost v gospodarstvu z deželnim denarjem. Pokažite, da obsojate nemoralnost sedanje večine deželnega zbora, da se ne strinjate z nje-

nim pristranskim postopanjem. Niti glasu ljudem, ki sklepajo za vašim hrbtom kravje kupčije z vlado, niti glasu onim, kateri nimajo smisla za kulturne potrebe našega naroda, kateri uporabljajo denar, ki ste ga prislužili s krvavimi žulji, v svoje strankarske namene, niti glasu onim, ki so spravili deželo na kant in ki si hočejo pomagati le na ta način, da deželna bremena še povečajo. Saj bodo ta bremena ravno vas, volilci, najbolj težila.

In če se posreči pri prihodnjih volitvah vzlic vsem klerikalnim sleparijam vreči ob tla in iztrebiti hinavstvo in laž in neomejeno samovoljno in pogubno gospodarstvo sedanje klerikalne večine, potem se bo vsa dežela oddahnila. Tudi potem ne bo padala mana z nebes, saj bo treba desetletnega dela, predno se popravi vsa škoda, ki se je sedaj tekom teh pet in pol leta napravila po klerikalcih, a razumno gospodarstvo bo vedelo spraviti v sklad dohodke z izdatki, brezmiselno gospodarstvo bo prenehalo in ljudstvo se bo obvarovalo vedno novih bremen.

Na noge torej vse, kar misli napredno in v veseli boj zoper klerikalno samopašnost!

Zedinjene države in Mehika.

Spor med Zedinjenim državam in Mehiko postaja čimdlje tem ostrejši. Pa temu ni čuda, kajti nikjer na svetu niso razredna nasprotstva tako velika, kakor v Zedinjenih državah ameriških. Glavno besedo imajo tu bogataši, pri katerih navaden milijonar komaj šteje. Ali z drugimi besedami: v Zedinjenih državah vlada kapital in od tega je odvisno vse. Že bivši predsednik Roosevelt je napovedal temu kapitalu boj in tudi sedanj, Wodrow Wilson ima iste misli. Ali teorija je teorija in praksa je praksa in Wilson je kmalu spoznal velik prepad med obema in tudi on je prisiljen vdati se vse-mogočnemu kapitalu. In ta kapital ima le eno misel, razširiti se in zato so njegove oči že dolgo obrnjene na jug in srčna želja mu je postaviti se na čelo Amerike. Natančno se lahko opaža počasno a smotreno delo v tem smislu. V ta namen se je izdala slovita „Monroe-doktrina“, v ta namen se je vodila špansko-ameriška vojna radi Kube, v ta namen so se anektirali Filipinski otoki in v ta namen je nastal sedanji razpor z Mehiko.

PODLISTEK.

J. N. Potapenko:

Rešilna beseda.

Dalje.

Pri teh besedah je zardel. Siromahin je obče zardel po vsakem stavku, ki ga je spregovoril. Šele pred kratkim je prišel iz učiteljišča in šele eno leto poučeval. Bil je še mlad in izredno boječ. Njegovo navadno opravilo v družbi je obstajalo v tem, da si je vlekel rudeče brkice in grizel končnice. Naj je bila družba tudi še tako živahna, vedno je molčal in izgledal, kakor bi bil zatopljen v misli ter hotel v prihodnjem trenutku povedati kaj važnega. To pa je imelo vzrok v tem, da se je Siromahin, ki je imel prečej izobrazbe, smatral — in ne po krivici — duševno za višje stoječega kakor vsi drugi vaščani. Izvzel je morda edinole vaškega duhovnika ter smatral za svojo dolžnost, da je govoril vedno pametno in sicer tako, da se je tudi takoj poznalo, da je pametno. A mislil je nekako težavno, tako, da je z mislimi prišel vedno prepozno in da se mu je včasih pripetilo, da se je spomnil šele drugi dan na kak prav srečen odgovor na opazko, ki je padla že včeraj. Navadnih misli pa sploh ni izražal in zato je igral vedno vlogo molčečega. Z ozirom na to, je Andron tudi večkrat povdarjal: „No, Siromahin nam bo še en-

krat pošteno zagodel! Že mora imeti svoj vzrok, da vedno tako sedi in premišljuje!“ Lekarniški pomočnik pa se je izražal: „Profesor znanosti se mora vedno pečati z mislimi.“

Učiteljev prihod je povzročil, da se je pilo peti kozarec, ki je bil za Siromahina prvi, za Omeljan Grigorjeviča pa enajsti. K temu so jedli vroče pastete, ki so bile nadevane z rižem, jajci in ribjim mesom. Pastete so bile tako okusne, da se je Andron odločil, postati nezvest karavšam, ter počastiti velikodušno pastete z besedami: „No, to so pastete! Skoro da se lahko reče: torta!“

Komaj so se gostje po petem kozarcu pošteno odkašljali, že so prišli v sobo novi obrazi, namreč stražmojster in občinski pisar s soprogama. Ker ni bil nihče drug povabljen, se je lahko smatralo gostijo za pričeto. Ko je odložil stražmojster svoj volčji kozuh z ramen, je stal med gosti v polni uniformi, z naramnicami, visokimi škornji in sabljo. Bil je velik, slok, rudečeličen mož, ne prestar, s samozavestnim izzivajočim pogledom in hrabro kvišku štrlečim čopom las na glavi. Soproga je poleg njega docela izginila; bila je suhljata, močno ovela gospa v volnati obleki in klobukom iz čipk na glavi. Ravno nasprotno razmerje pa je zavzemal drugi par. Občinski pisar Antiohov je bil napram svoji gospe popolna ničla. Le ta je dosegala v velikosti celo stražmojstra, na debelosti pa ni imela med navzočimi nikakega tekmeča. S svojim rudečim, zdravim in energičnim

obrazom je pripravila mežnarja Androna do misli, katere je le-ta tudi že večkrat izrazil, da bi bilo bolje, ko bi se bila poročila z stražmojstrom, dočim naj bi bil združil Antiohov svojo življensko usodo z ono, gospe stražmojstrove. Antiohov je v vsakem pogledu spominjal na bolho in sicer na uborno, lačno bolho. Male postave, suhljat, s črno glavo, črnimi brkami, črno brado, črnimi očmi in celo črnimi zobmi ni hodil, nego skakljal in še celo kadar je sedel na svojem prostoru, je izgledal, kakor da bi hotel poskočiti. Jeziček njegov pa je bil naravnost želo. Vedno je čakal na priložnost, da bi koga ranil z besedo, da bi ga razžalil in mu kradel čast. Celó njegov organ ni bil zmožen drugega glasu, kakor onega, ki grize in razžaljuje. Tak značaj je imel občinski pisar Nikodim Petrovič Antiohov. A vsi so se bili že na to navadli in nihče ni pazil na njegove razžaljive besede.

Dalje.

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

II. del.

Stari Montecucculi je izrekel veliko resnico: Za vojno je treba denarja, denarja in zopet denarja. Da si ti zmagovalec šentgotarski, potoval v dežele vzhajajočega solnca, bi potrebo denarja potrdil in debelo podčrtal tudi za izlete v Orijent.

Kajti ne samo, da je pomorska vožnja nerazmerno draga, drage so jutranje dežele tudi same

Oči ameriških velekapitalistov so že davno uprte v Mehiko. Ta dežela, štirikrat tako velika, kakor Nemčija v Evropi, je trdnjava pred mostom iz severne v južno Ameriko. Priroda jo je bogato obdarila; velikanski zakladi tiče v tej zemlji, pa so doslej še večinoma neizrabljeni. Kar se izkorišča teh bogastev, se vrši večinoma z ameriškim kapitalom, ki je otvoril rudnike, gradil železnice in vložil okrog dvatisoč milijonov dolarjev v mehi-kanska podjetja. Razlika med podjetniškim duhom in mehi-kansko malomarnostjo se kaže v Novem Mehiku, v Kaliforniji, v Texasu, v deželah, ki jih je severna Amerika že vzela Mehikancem in ki so se v zvezi Zedinjenih držav gospodarsko sijajno razvile, medtem ko so mehi-kanske države ekonomično zanemarjene, politično pa žive v večni anarhiji. Investirani milijoni pa zahtevajo gotovega varstva, katerega pa sedanja Mehika ne more dati. Danes razstrele vstaši železniški most, jutri razdene vladno vojaštvo postajo in kurilnico. Mogotci severne republike imajo zaradi tega zelo enostaven program: Mehiko anektirati. V to svrhu je poslal predsednik Zedinjenih držav v Mehiko posebnega odposlanca Johna Lindo, ki je predložil mehi-kanski vladi sledeče zahteve: 1. Sovražnosti med vladnimi četami in vstaši se morajo takoj ustaviti. 2. Sedanji predsednik general Huerta ima nemudoma odstopiti in vladno ima prevzeti provizoričen predsednik. 3. Razpis novih volitev se mora pospešiti in poskrbeti je za garancije, da bodo volitve čiste in svobodne. 4. Po izvršenih novih volitvah ne sme general Huerta kandidirati za predsednika.

Severna Amerika doslej sploh še ni priznala Huertovega predsedništva. Washingtonska vlada očita Huerti, da je sokriv smrti svojega predhodnika, da se razširja pod njim največja korupcija, da ni sposoben za vzdrževanje reda v deželi, in da pomenijo razmere, ki obstojajo sedaj v Mehiki, veliko nevarnost za ameriške interese.

Wilsonovo posredovanje je bilo doslej popolnoma brezuspešno. Mehikanski minister za zunanje zadeve Gamboa je kratkoma odklonil vse zahteve in izjavil, da bi bila mehi-kanska država tudi naprej pri vsaki volitvi predsednika odvisna od ugovora ameriškega predsednika. To je nedvomna resnica. Če so si Zedinjene države pridobile kakšno „pravico“, tedaj je ne izpuste več iz rok. Mehika bi izgubila velik kos svoje neodvisnosti in bi prišla napram severnemu sosedu v nekakšno vazalsko razmerje. Ali Severna Amerika tudi nima navade, da bi se umikala, če je kaj zahtevala. Sedaj, ko je panamski prekop skoraj dograjen ne bo miru, dokler se Zedinjene države tudi politično in teritorialno ne približajo svojemu ogromnemu gospodarskemu podjetju, ki združuje dva oceana.

A kakor so razmere v Zedinjenih državah danes, se Mehikanci lahko smejejo Wilsonovim zahtevam, kajti militaristično so danes Zedinjene države gotovo nesposobne za osvojitve Mehike. Milica se po zakonu ne sme rabiti izven državnih mej; stalna vojska pa za tako nalogo momentano ni dovolj velika. In veliko vprašanje je, kje bi bila zmaga. Poleg tega, da je ameriško vojaštvo jako slabo organizirano, bi bilo treba tudi kakih 200.000 mož, da bi bilo vsaj upanje na uspeh. Mehika je namreč skozinsko gorata ter jako pripravna za guerilsko vojsko. Kako težko se je bojevati v Mehiki, o tem lahko pripovedujejo naši „Meksikaj-narji“, ki so se še pod cesarjem Maksom tamkaj vojskovali. Zato pa tudi Mehika ne da odločnega odgovora in išče le časa, da celo stvar zavleče.

Med tem pa divja boj v Mehiki nadalje. Vstaši se pojavljajo na vseh koncih in krajih in vladno vojaštvo je preslabo, da bi napravilo mir in red. Vstašem načeljuje general Billa, ki je zavzel že več važnih postojank. Za vstaši pa stoje zopet severnoameriški petrolejski magnati, kojim se sline cede po bogatih petrolejskih studencih v Mehiki. Standart Oil Co. si hoče zasigurati monopol in kar mehi-kanska vlada noče temu ugoditi, poskušajo severnemški petrolejski baroni s tem, da financirajo ustaje. Že prejšnji predsednik Porfirio Diaz je postal žrtva teh podkupljenih vstašev in tudi sedanji Huerta bo bržčas delil to usodo.

Dne 26. t. m. so bile volitve in po volitvah se bo volil predsednik. Huerta odklanja odločno vsako izvolitev, stoji pa na stališču, da je volitev predsednika izključno le mehi-kanska stvar, v katero se Severna Amerika nima vti-kavati. Huertovo provizorno vladno so tudi priznale velevlasti, razven Severne Amerike, ker le ta ve, da se ji pod Huertovim predstvom ne bo nikdar posrečilo, doseči svoje namene. Huerta pa je voljan vstrajati na svojem stališču in se bo udal le vojni sili. Na to pa za enkrat Zedinjene države ne morejo misliti.

Južna železnica.

Čimdalje bolj stopa v ospredje vprašanje podražavljenja Južne železnice. Osobito, je to vprašanje sedaj zopet postalo aktualno, ker je večina mest (med njimi tudi Ljubljana) protestirala proti povišanju tarifov za 7%. Umestno je torej, da približno nekoliko zgodovine Južne železnice, katero posnamemo po člankih, ki so izšli svoječasno v „Kampfu“.

Južna železnica je največje zasebno podjetje v Avstriji in teče skozi pokrajine z izredno živahnim prometom. Letne kupčije napravi za skoro 300 milijonov kron a vendar mora že leta in leta prositi svoje upnike, da ji podaljšajo rok za plačilo dolga. To dejstvo se zdi skoraj nemogoče, a istinito je in jasno nam dokazuje, kako so si svoje čase na lahek način pridobivali denarni mogotci mastne profite.

Dne 14. marca 1854 je dobil konzorcij, obstoječ iz gospodov A. S. v. Rothschild in S. M. v. Rothschild na Dunaju, bratov Rotschild v Parizu, tvrdke N. M. v. Rothschild in sinovi v Londonu, in iz cele vrste finančnih veličin v Avstriji, Italiji, Franciji in Angliji, koncesijo za zgradbo in obrat lombardsko-beneških železnic. Dne 19. septembra istega leta so se konstituirali kot „Lombardisch-venetianische und zentralitalienische (privzete so bile proge Piazenza-Bologna-Pistoja z odločbo Bologna-Pontelagoscuro.) Eisenbahngesellschaft“ s sedežem na Dunaju. Potrebščina za to 145 milj dolgo omrežje, od kojega je obratovalo koncem 1856 leta 52'6 milj, je bila proročunana na 120 milijonov goldinarjev (300 milijonov frankov). Pri tem se je pa izvršila ena izmed tistih zloglasnih železničarskih kupčij, kakršne je takrat delala avstrijska konkordatna država, nahajajoča se v večnih finančnih stiskah. Obratujočih 52'6 milj je namreč država, dasi so jo veljale 53 milijonov goldinarjev, družbi prodala za 35 milijonov, povrh tega pa še pod odplačilnimi pogoji, ki so bili za Rothschilda jako ugodni.

Družbin kapital bi naj se zbral s 312.500 akcijami à 500 fr. = 62'5 milijonov goldinarjev, in z garantiranimi obligacijami tudi à 500 fr. do

zneska 57'9 milijonov goldinarjev, skupaj 120 milijonov goldinarjev. Toda čeprav je bilo koncem leta 1856 vplačano šele 18'75 milijonov gold. = 30 odstotkov akcijskega kapitala, so začeli takoj odajati triodstotne obligacije. Do vštetega 1. januarja 1858 jih je bilo izdanih v nominalni vrednosti 31'5 milijonov goldinarjev, izkupili pa so zanje le 17'1 milijonov, tako da je bilo pri tem izgube 45 odstotkov (!) povprečno.

Kje so bili vzroki tega znamenitega postopka? Različni so bili: Prvič so hoteli Rothschild in tovariši takoj pograbit ogromne dobičke in torej doseči čim višje akcijske dividende. Zadrževali so vplačevanje akcij umetno, da bi jim ne bilo treba dobička deliti na preveliko število akcionarjev, in so koncem 1856, torej samo za sedemmesečno obratovanje, nastavili dvanajstodstotno dividendo, dasi so tedaj še 28 milijonov dolgovali državi, imeli na ramah že znaten obligacijski dolg in položili pro forma le 35.000 gl. v rezervni sklad.

Drugič so hoteli zaslužiti pri obligacijah. Te papirje so oddajali po kurzu, ki so ga umetno držali nizko; kajti če kupim papir le s 55 odstotkov vrednosti, poskoči vsed tega že obrestovanje v resnici od 3 odstotkov na skoro 6 odstotkov, potem pa dobim pri poznejšem srečanju obligacij in izplačilu za nominalno vrednost skoro dvojno skupno vsoto, tako da se je, ta dobiček kapitala računajoč v povprečnem poprejšnjem obrestovanju, moglo po pravici govoriti o „triodstotnih osem odstotnicah“.

Tretjič se je dalo videti, da postane obligacija s takimi lastnostmi izboren špekulacijski papir, kakor je bila v resnici leta in leta in dala povod za velikanske dobičke v igri na borzi.

Četrtič so vzbudili z veliko dividendo videz neznanse prosperitete podjetja, kar je pospeševalo pritok tujega kapitala in njega porabljanje v svrhe glavnih delovalcev.

Kar se je tu godilo, je bilo torej finančno izkoriščanje na stroške hodočnosti, brezvestna dobičarska špekulacija na škodo prometnih interesov, predvzete bodočih dohodkov, preobremenjenje obrata z dolgi, da brezvestna goljufija na ostalih, ničesar slutečih akcijonarjih, kojim so se na vsakem obnem zboru pripovedovale bajke o „sijajni bodočnosti našega podjetja“.

Sleparске finančne kupčije so se nadaljevale pod blagohotnim dopuščanjem države v naslednjih letih, le s to razliko, da je kurz, po katerem so se akcije oddajale, padel še nižje (od 55 na 51 odstotkov).

Z jedjo prihaja tek. Ker so se prve finančne operacije izborni posrečile, so zaželeli razširiti podjetje, da bi jih mogli ponavljati. Tej želji so razpadajoče finance avstrijske reakcije prišle naproti do pol pota pod finančnim ministrom Bruckom. Denarja mu izlepa nihče ni posodil, pa se je odločil, da raztrosi povrsti državno premoženje. Če je že lombardsko-benečanske železnice s 34 odstotkov izgube prodal, naj bi sedaj prišle na vrsto proge Dunaj-Trst z odbočkami Mödling-Laxenburg in Wiener-Neustadt-Oedenburg ter tirolske proge, kolikor jih je takrat bilo (Bozen-Verona, Innsbruck-Kufstein). Bruck je prodal te, za ceno 132 milijonov goldinarjev zgrajene proge, za okroglih 100 milijonov, dobil je torej, če prištejemo še prvo prodajo, za objekt v vrednosti 215 milijonov vsega skupaj 135 milijonov, izgubil tedaj 80 milijonov, t. j. 37 odstotkov državnih stroškov! Plačilni pogoji druge kupnine so se določili še ugodneje nego pri prvi prodaji, da vsaj ne bi nastale kakšne težave

na sebi, tako da zamore v Evropi tozadevno z njimi tekmovali in jih deloma celo prekositi edino le še mila avstrijska domovina, ki hoče biti tu na zemeljski obali prva. Dočim so se preje naštevale dežele, v katerih je velika draginja v sledečem redu: Capland, Egipt, Zedinjene države, moram po lastni skušnji ugotoviti, da smo že skoro dosegli prvenstvo in je draginjska vrsta zdaj sledeča: Capland, Avstrija, Egipt. Vsakemu svoje!

Kljub tej neprijetni okolnosti in drugim večjim ali manjšim sitnostim, katerim se kot tujec skoro ne moreš ogniti, vleče bližnji vzhod kulturnega človeka z neodoljivo silo k sebi. Pobožnemu kristjanu je Palestina smoter hrepenenja, učenjaku, trgovcu, starinoslovcu in bolniku je pa Egipt dežela, v katero stremi njegovo srce, razum ali bolno telo. Ni čuda, da je za poset teh krajev iz vseh pristanišč evropskih držav tako dobro preskrbljeno!

Iz Trsta vozi vsak petek brzoparnik „Lloyda Austriaco“ s palmo prvenstva v draginji, toda tudi v dobri kuhinji in konfortu sploh, iz Benetk oziroma Genove Navigazione Generale Italiana, iz Brindisi razun naštetih tudi Norddeutscher Lloyd, iz Marseilla Messageries maritimes, in naposled iz Carigrada celo dve liniji Khedivial Mail Line in Ruskoje parovoznoje občestvo. Iz vseh velikih evropskih pristanišč se torej lahko pripelješ v kraj, kamor ti želi srce. Moj ljubček, kaj hočeš še več?

Priporočati je vsakemu potovalcu na Jutrovo,

da se dobro založi z denarjem onih evropskih držav, ki ima v Orijentu polno vrednost, t. j. skoro v vseh slučajih z angleškim in francoskim zlatom. Pisec tega izleta se je v Trstu deloma preskrbel z angleškim srebrnim denarjem (šilingi), pa na svojo lastno škodo, kajti v Kajiru mu v neki banki teh novcev niti menjati niso hoteli, v drugi so jih pa zamenjali z egiptovskimi novci, toda le po kursu francoskih srebrnih frankov, vsled česar je imel pri vsakem šilingu izgube nad 30 v. Dobro, da jih ni bilo preveč! Kaj bi se šele zgodilo s suhim lesom, avstrijskim srebrnim drobižem!

Egipt ima svojo lastno vrednoto. Njihov funt, v vrednosti približno 25 K, se deli v 100 pijastrov, katerih vsaki ima 10 milijemov. Novcev po cel funt (zlatnikov) je jako malo v prometu, zato domačini radi jemljejo angleške zlatnike (funt ali pol funta šterlingov = 97 1/2 oz. 48 3/4 egiptovskih pijastrov) ali francoske 20 franske 77 pijastrov vredne novce, Ime „Franc“ je znano po celem Egiptu in tudi beseda šiling (1 K 20 v avstr. veljave) je precej rabljena, vendar ima približno za 10 v večjo vrednost nego v angl. domovini. Pač pa kroži dosti manjšega denarja domačega kova po Ponilju, zlasti nerodnih 20, 10 pijastrskih kosov, ljubkih 2 pijastrov in naposled 10 in 5 milijemskih novcev (mali in veliki pijaster = irš, kakor ga zovejo Arabci).

Da se človek privadi nove vrednote, dobi v vsakem hotelu zastoj priročen listek, na kojem

so vpodobljeni egiptovski denarji in spodaj razmerje njih plačilne vrednosti napram francoski in angleški valuti — dober kašipot, da človeka ne osmukajo ob vsaki priliki prevejani voznički, dragomani in podobni pospeševalci tujskega prometa.

Če se privadiš tem vrednostnim razlikam, imaš zanesljivega „voditelja“ s seboj, si zdrav, ne brez humorja in naposled nimaš kače v žepu, si v Egiptu kmalu doma. Nezanje arabščine ne ovira, če nimaš ravno preveč posla z domačini, ki pa tudi po večini brbljajo neko grozno francosko-italijansko-angleško mešanico, zabeljeno včasih s nemškim ali celo ruskim ocvirkom. Vendar se temu kmalu privadiš, zlasti ako si vsaj malo zmožen italijanščine, oziroma še bolje posredovalnega jezika francoščine. Domačini kmalu zapazijo, koliko jezikov znaš in ako vidijo, da goniš le edino zvečičavno nemščino, te ob prvi priliki oderejo, da je groza. — Čas je, da se vrnem k svojim opazovanjem in vtisom.

Izročil sem se zaupno vodniku z znakom hotela Bonnard, ki me je odvedel nepoškodovanega skozi množico tulečih dervišov-dragomanov drugih hotelov iz zahodnega pristanišča (prvotni vzhodni pristan, slavne luke v starem veku, je zdaj čisto opuščen) proti hotelu in kateremu sem ves zave-rovan v nov svet sledil kakor ovca pastirju.

(Dalje.)

ubogim Rothschildom in tovarišem. Deset milijonov naj bi se plačalo takoj, 60 milijonov v osmih brezobrestnih enoletnih obrokih, ostalih 30 milijonov pa od leta 1870 dalje iz polovice čistega dohodka, ako bo presegal 7 odstotkov osnovnega kapitala! Ta zadnja naravnost neverjetna določitev, ki je bila isto, kot bi se darovalo še nadaljnjih 40 milijonov (80 je bilo že darovanih!) Rothschildom, ker bi takšna višina obrestovanja ne bila nikoli dosežena, je bila pač leta 1867 tako izpremenjena, da naj bi se odplačevajo na podlagi kosmatega dohodka. Če ta presega 107.000 glđ. na miljo, se mora odplačati ena desetina, če pa presega 110.000 glđ. se mora plačati četrtna kosmatega dohodka na račun kupnine. Do danes južna železnica ni še popolnoma odplačala ostanka kupnine. Skozi dečletletja je ostal ta dolg čisto brezobresten. S 5 odstotnim obrestovanjem, katero takrat nikakor ni bilo visoko in ki bi bilo opravičeno že glede na nizko prodajno ceno, bi bila država morala dobiti do leta 1874 nad 44 milijonov goldinarjev obresti! Namesto tega pa so si te tako prihranjene obresti Rothschildi sebi in svojim akcionarjem zasmehljivo izplačali kot superdividendo! Absolutistično finančno gospodarstvo!

Dalje.

POLITIČNI PREGLED.

Artur Gruenhut.

Škandal izseljeniške družbe Canadian Pacific Raywail postaja vedno širši. Državni zbor je izvolil poseben odsek, ki naj preizkuje to celo zadevo. Sedaj je prišlo na dan, da je vso akcijo vodil nek Artur Gruenhut. Mož je iz dosedaj neznanih vzrokov zasledoval vso delovanje te družbe. Izmetal je v to svrhu ogromne svote, imel, kakor se je v nekem pismu sam pobahal, dostop do najvišjih krogov in bil tisti, ki je podal vojnemu ministrstvu vse podrobnosti o škandaloznem početju te družbe. V teh podatkih je tudi ostro napadal trgovinsko ministrstvo, osobito sekcijskega načelnika Riedla. Baje se mu je v trgovinskem ministrstvu ponudilo odlikovanje, ako bi molčal. To je korupcija, ki se že prav zelo približuje bečarski morali na Ogrskem. Jako čudno vlogo igra tukaj pač trgovinsko ministrstvo. Gruenhut sam pripoveduje, da je osebe, ki so v visoki službi pri naši vladi imenoma obdolžil in da je njih politiko primerjal z veleizdajniškim postopanjem. Po izjavi trgovinskega ministra so bile te osebe višji funkcionarji v trg. ministrstvu. A kaj stori to ministrstvo? Ne da bi se opralo očitkov, kaj še. Izjavilo je le, da so besede gospoda Gruenhuta kritika človeka, ki v to niti poklican ni. In zato ker jih je tako očitno ozmerjal, mu ponudijo visok red. Da tukaj ni vse v redu, je evidentno.

Kdo pa je pravzaprav ta gospod Gruenhut, ki je skozi mesece vodil vso avstrijsko politiko. Vojno ministrstvo je poizvedovalo pri policiji, a dunajska policija ni vedela ničesar o njem. Kolikor se ga pozna, je to mladenič kakih 25 let brez pravega poklica. Tudi zakaj se je s tako vnemo posvetil zasledovanju te družbe, ni znano. Gruenhut sam zatrjuje, da je vse sitnosti in osobito denarne žrtve, ki gotovo niso bile male, prevzel iz samega patriotizma na svoje šibke rame. Ta izjava pa se je zdela celo vojnemu ministrstvu preneverjetna, zato je policiji naročila, naj kaj natančnejšega poizve. Skoro gotovo pa bo to plačan zastopnik kake druge izseljeniške družbe, ki se hoče na ta način znebiti neljube konkurence. Naj si bo že kakor hoče, dejstvo je, da je cela avstrijska uprava zastala in da ne bi bila ničesar izvedela, ako bi tega Gruenhuta ne bi bilo. Vsa naša uprava z množico uradnikov in s sv. Birokracijem na čelu ne bi bila ničesar videla in ničesar storila, ko se gospodu Gruenhutu ne bi bilo zlubilo vojno ministrstvo informati o tem škandalu. In nehoti more človek izključiti: Hvala Bogu, da imamo vsaj enega človeka v Avstriji, ki se briga za sicer vladne posle.

Korupcija na Ogrskem.

Škandal, ki so ga odkrili nedavno tega na Ogrskem, zavzema čimdalje večje dimenzije. Kakor znano, je kupila lansko leto neka budimpeštanska družba Margaretni otok v svrhu, da ustanovi tamkaj igralnico. Ker se je bilo bati, da vlada tako podjetje ne bo koncesionirala, so bivšega ministrskega predsednika Lukacsa podkupili. Plačali so mu en milijon štirikratstotisoč kron. A šli so še dalje. Poleg ministrskega predsednika so podkupili tudi nekaj poslancev vladne stranke. Sedanji ministrski predsednik Tisza je že takrat vedel za to nemoralno kupčijo, a ni imel nič proti njej. Ko je prišel on na krmilo, je dobil migljaj z Dunaja, da bi se tamkaj nerado videlo, ako bi se taka koncesija podelila. Zato jo je Tisza tudi res odklonil. Družba, ki je, računajoč s sigurnostjo na koncesijo, investirala več milijonov v Margaretni otok, zahteva sedaj denar nazaj. O tem so interpelirali poslanci v ogrskem državnem zboru in ministrski predsednik je mirno priznal, da je bil Lukacs res podkupljen in da je dobil 1.400.000 K. To pojasnilo je podal, kakor nekaj povsem samoobsebi umljivega. Zatrjeval

je celo, da je Lukacs sicer res bil podkupljen a da je vzlic temu poštenjak od nog do glave. Žal mu je, da ima v tej stvari drugo mnenje, a ker se koncesija ne bo izdala, se bo ta denar pač vrnil. To se pravi, ko bi bil tudi on za to koncesijo, bi ga pa brezskrbno obdržal. To je prava bečarska morala, in v kaki drugi deželi bi bil tak ministrski predsednik nemogoč. Na Ogrskem pa se falotu poje še slavošpeve. Že Desy je imenoval Lukacsa največjega panamista, a kakor se vidi, je rekel še dosti premalo. Ta zadeva se kvalificira kot čisto navadno podkupovanje. Žalibog, da je na Ogrskem vse tako. Vlada baranta z odlikovanji, z oddajo del, s koncesijami, sploh z vsem, kjer se da zaslužiti kaj cvenka. In čim umazanejša je stvar, temveč velja, temveč se mora zanjo plačati. Sicer se izgovarjajo gospodje bečari, da gre ves ta denar v blagajno vladne večine, a živ krst ne verjame tega in vsakdo ima prepričanje, da se večina tega denarja steka v žepe posameznih poslancev. A nekaj mora frapirati: naziranje te vladne stranke. Kdo pa oddaja pravzaprav koncesije, ali vladna stranka ali država? Jasno se slika ta moralna propalost ogrske vladne stranke, kateri je vseno, ali se obogati s podkupovanjem ministrski predsednik ali stranka sama.

Srbija.

Kakor se poroča uradno iz Belgrada, je srbska armada zapustila samostojno Albanijo. Se v zadnjem času so pisarili dunajski listi, da misli srbski vojni minister Bozanovič zadržavati srbske čete na albanskih tleh najmanj še za teden dni. In če začne dunajsko časopisje lagati, laže kar v velikem slogu. Tako je vedela ta žurnalistika, ki zajema iz literarnega oddelka zunanjega ministrtva, tudi povedati, da so se srbski častniki in moštvo branili izpolniti povelje povratka. In očitno se je povdarjalo, da bi kaj takega imelo za posledico, da Avstrija s silo doseže zapustitev Albanije. Seveda se je že vse to pisarjenje izkazalo za zlagano in srbske čete so faktično res zapustile zavzete pozicije v Albaniji. Kakor vedno tudi sedaj niso dali na Dunaju mestu zdravi pameti. Srbija, ki se je leto dni vojskovala z vso svojo armado, si želi gotovo miru. Pa temu tudi ni čuda. Leto dni se vojskovati, tudi za tako vztrajno armado kot je srbska in malenkost. Vrhtega je še mnogo pridelkov na polju.

Srbija je čudovito hitro napravila mir in red in temu se ima zahvaliti v prvi vrsti poleg svoje hrabre armade tudi prebivalstvu v osvojenih deželah. Vpad Albancev naj bi bil pravzaprav le znamenje domačema bulgarskemu in albanskemu prebivalstvu, da je čas in priložnost, se otresti srbskih zmagovalcev. To se lahko sklepa z vso sigurnostjo po navzočnosti mnogih bolgarskih častnikov in komitašev v albanskih vrstah. In res so se Albanci pridružili povsod vstašem, ne tako pa Bulgari. Večja mesta kakor Skoplje, v katerih se večinoma govori bolgarsko, sploh ni imelo vojaštva v tej vstaji. Ko so Albanci upadli, se je poslalo v vsi naglici vse vojaško iz najbližjih mest sovražniku nasproti, a vzlic temu ni bilo nikjer videti znakov vstaje. Tu so se Bolgari torej že drugič vrezali. Že ko je Bolgarija napadla Srbijo so le ti računali na splošno vstajo macedonskih Bolgarov. A ostalo je vse mirno. Celo na roko so šli srbski armadi, če je potrebovala živine ali vozov. In tudi sedaj se je zgodilo tako. To bi moralo vendar uplivati tudi na naše avstrijske diplomate, ki vedno govore o srbski notranji nevarnosti. Bolje bi pač bilo, mesto da upamo na albansko in macedo-bolgarsko nezadovoljnost, da skušamo doseči s Srbi prijateljsko razmerje, ki bi bilo nam le v korist.

Nova londonska konferenca.

V tripelententi, to je združenje Anglije, Francije in Rusije, se razmotriva, ako ne bi bilo umestno sklicati novo londonsko konferenco. Vzrok je baje ta, da se pride v okom samovoljnemu postopanju posamezne države o sklepih, ki so se storili na londonski konferenci. Očividno je to naperjeno zoper samolastno postopanje Avstrije v zadnjem konfliktu s Srbijo.

Ludovik III. bavarski.

Kakor znano, vlada na Bavarskem Oton, umobolni brat Ludvika II, ki je v duševni zmedenosti izvršil samomor. Oton je že od rojstva umoboln in njegova bolezen je neozdravljiva. V njegovem imenu vlada sedaj že drugi princ regent. Prvi, stari Luitpold, je lansko leto umrl in njegov naslednik Ludovik, je stremil takoj za tem, da dobi tudi naslov kralja. A takrat to ni šlo iz državno-pravnih razlogov. Sedaj pa se bo vsa stvar uredila potom zakona. Deželnem zboru so predložili načrt zakona, ki pravi: „Naslov II, § 21, ustave z dne 26. maja 1818 naj se glasi v drugem odstavku: „Ako nastopi slučaj, da postane kralj radi telesne ali duševne bolezni nezmožen za vladanje in ako trpi to stanje deset let, lahko njegov namestnik izjavi, da je prestol svoboden. Deželni zbor se ima takoj sklicati in mu je podati vzroke te izjave, da ga potrdi.“ Preiskali so tudi še enkrat zdravstveno stanje nesrečnega Otona in prišli do zaključka, da je sicer telesno popolnoma zdrav a neozdravljivo duševno bolan.

Delegacije.

Delegacije se skličejo dne 18. decembra t. l. in sicer bodo zborovale na Dunaju.

Nove volitve v Črni gori.

Uradni list je priobčil 25. oktobra kraljevski ukaz, s katerim se razpušča skupščina ter se razpisujejo nove volitve na dan 11. januarja 1914. Skupščina se bo sklicala dne 28. januarja.

Odstop ministrstva na Španskem.

Španski senat je sprejel nezaupnico sedanjemu kabinetu v poimenskem glasovanju s 106 proti 103 glasovi. Nato je podal ministrski predsednik Romanonos kralju Alfonzu demisijo celega kabineta. Kralj je demisijo sprejel ter pooblastil konzervativca Maura, da sestavi novo ministrtvo, ki je pa to nalogo odklonil. Sestavil bo novo ministrtvo bržčas prejšni predsednik zbornice, Dato ali pa Garcia Prieto.

Narodno-gospodarstvo.

Kmetijska družba kranjska oddaja žlahtne plemenske prašiče, večinoma z dolgimi, visečimi ušesi, za polovično nakupno ceno iz deželnih prasičerejskih zavodov, oziroma postaj, pod nastopnimi pogoji: 1. Prasički se oddajajo v starosti od 10 tednov do pol leta in tudi več stari, in sicer kakršne starosti so na razpolago. 2. Polovične cene prasičkom so naslednje: od 10 tednov do pol leta K 1'20 kilogram, čez pol leta do enega leta K 1'10 kilogram in čez leto starim K 1'— kilogram. 3. Oddajajo se ali sami mrjasci, ali mrjasec s svinjico, ali pa tudi same svinjice, če je v bližini kak družben mrjasec. 4. Kdor prasiče prevzame, se mora pisмено zavezati: a) da jih bo imel za plemo najmaj dve leti, b) da bo naznanil kmetijski družbi, kadar jih bo nehal imeti za plemo, c) da bo pripuščal mrjasca tudi k svinjam drugih gospodarjev. Došle prošnje bo odbor reševal vedno takoj, kakorhitro bodo naprošene živali na razpolago.

Dobavni razpis. C. in kr. mornarski provijantni urad v Pulju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da namerava nakupiti po trgovskem običaju razne predmete, med katerimi so tudi: kava, sladkor, pšenična in ržena moka, kumin, grah, fižol, močnate jedi (testenine), čebula, svinjska mast, krompir, kis, vino in dr. Poudbe je vložiti čim prej, najkasneje do 30. novembra 1913 pri c. in kr. mornarskem provijantnim uradu v Pulju. Razpis in usančni zvezek je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 27. okt. 1913

Pšenica	100 kg	K	21—
Rž	"	"	18—
Ječmen	"	"	17—
Oves	"	"	16—
Koruza rdeča	"	"	20'50
Koruza rumena	"	"	19'50
Ajda	"	"	24—
Proso	"	"	21—
Deteljno seme	"	"	1'10
Fižol ribničan	"	"	30—
Fižol koks	"	"	31—
Fižol mandolan	"	"	28—
Leča	"	"	20—
Pšeno	"	"	30—
Ješprenj	"	"	28—
Krompir	"	"	4—
Mleko 1 l	"	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3'50
Maslo	1 "	"	3—
Govedina I.	1 "	"	1'68
Govedina II.	1 "	"	1'60
Teletna I.	1 "	"	2—
Teletna II.	1 "	"	1'80
Svinjina I.	1 "	"	2—
Svinjina II.	1 "	"	1'80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2'20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2—
Slanina I.	1 "	"	2—
Slanina II.	1 "	"	1'70
Jajca	9 kom.	"	—80

Na tedenski semenj v Kranju, dne 27. oktobra 1913 se je prignalo: 102 glav domače govedi, 0 glav bosanske govedi, 62 glav hrvaške govedi, 3 teleta, 120 prešičev, 4 ovac. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 70 glav domače govedi, 0 glav bosanske goved, 3 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 84 v za pitane vole, 80—82 v za srednje pitane vole, 70—74 v za nič pitane vole, 60 v za hrvaško goved, K 1'0 za teleta, K 1'16 za prešiče pitane, K 1'30 za prešiče za rejo.

DOPISI.

Iz Škofje Loke.

Za župana je bil v prejšnjem tednu izvoljen slavnoznani „prepričani“ klerikalec g. Josip Hafner alias „Tomažev Pepe“. Njegov prednik g. Josip

Guzelj je smatral za potrebno, da je obesil pode-
ljeni mu županski naslov na klin v varstvo svoje
časti in ker so tedaj vladale med pobožnimi mest-
nimi odborniki uprav neznosne osebne razmere.

Istokrat je bil izvoljen za podžupana
okrožni zdravnik g. dr. Ivan Hubad. Tej srečni
izvolitvi pripisujejo hudomušni škofjeloški napred-
njaki posebno važno. G. doktorju so kot „pristnemu“
Ločanu znane vse potrebe našega mesta v vseh
podrobnostih in bode s svojimi obilnimi skušnjami
na administrativnem polju lahko mnogo koristil in
pomagal svojemu „kolegu“ na županskem stolu v
njegovi „težavni“ službi.

Preskrbljeno pa je za vse slučaje še ena
izborna moč, ako bi bilo neobhodno potrebno na
rotovžu kaj „zaflikati“. Za ta dela je kakor ustvarjen
hišnik v katoliškem izobraževalnem društvu, ker je
vedno lahko pri rokah. Bil je tudi kot resen kan-
didat za župana v kombinaciji, a ostal je le od-
bornik, če ne svetovalec.

Vsaj pri sedanjih „urejenih“ razme-
rah je upati, da bode za trajno odstranjenja ne-
prijetna županska kriza na škofje—loškem rotovžu,
na račun katere so se zbijale razne umestne in
neumestne šale.

Nad sedanjim vse časti vrednim g. žu-
panom bode naš vsestransko delavni g. duhovni
svetnik Sinkovec lahko tudi nadalje imel svoje
posebno dopadajenje, kajti brez vsakega dvoma
je, da potrebuje od vseh zapuščena Škofja Loka
v sedanjih razburljivih časih tako energičnega, tako
zelo pobožnega in tako brezmadežnega moža za
župana.

Tudi ostali mestni odborniki bodo od-
sihdob zbog te tako srečno uspele izbire povsem
razbremenjeni. Tako večši župan lahko o polnoči
in mežé opravi vse to, za kar morajo drugi krist-
jani opoldne, pri popolni čuječnosti izredno na-
penjati svoje človeške močgane. Vsaj se je mož
nekoč že izrazil tako. Kdo še ne ve, da je tak
talent z vsemi svojimi dosedanjimi čini najeklatan-
nejše dokazal, da je kos vsaki prevzeti nalogi?

Razbremenjen bode zlasti g. duhovni
svetnik Sinkovec, ker mu ne bo treba več kakor
doslej vedno letati na rotovž. Ta znatna olajšava
mu bo hasnila posebno sedaj v času deželnozborskih
volitev, ko bode treba zastaviti vse sile, da zmaga
klerikalni kandidat. Pričakovati je, da bode sveti
mož vzlic svoji telesni obilnosti z največjo lahkoto
„posetil“ vse zanesljive in nezanesljive kostrunčke.

Na tem sijajnem uspehu mu je čestiti
iz vsega srca. Za Škofjo Loko bodo sedaj nastali
srečni časi.

V očigled naših deželnozborskih vo-
litev je „Slovenec“ že nekaj zamrmal. Tiste pa
ne poroča ta imenitni list, kaj se godi za kulisami
pri naših klerikalcih. Razširjena je tudi namreč
v našem mestu govorica, kako bode z vso vnemo
agitiral za klerikalnega kandidata večno nezado-
voljni birt na št. 100 in da ima v ta namen že pri-
pravljene in nabiksane škornje. O drugih agitatorjih,
ki so udinjani, da bodo reševali zarjaveli klerika-
lizem za danes še molčimo. Gotovo je, da ne bo
agitiral samo on, ker jih je še nekaj drugih na
ponudbo.

Dela pri novi cesti še nekako napredu-
jejo. „Nadležno“ kostanjevo drevje na Štemarjih
je že posekano. Popravlja se tudi cesta od „šis-
paha“ proti lontrškemu mostu tako, da bode odsej
boljša zveza med novo cesto in spodnjim trgov.

Nova avtomobilna zveza za pošto in
osebno vožnjo med Škofjo Loko in Železniki bode
v kratkem ustanovljena. Vsekakor je pozdravljati
to ustanovitev, ki bode pospeševala promet v našem
okraju. Dosedanje dolgočasno cincanje, če se je
moral kdo voziti v poštnem vozu na dolino bo
torej odpravljeno. Sploh pa je že skrajni čas, da
se tudi za zapuščeni trg Železniki stori kaj. Mero-
dajni faktorji se za to res prav nič ne ganejo.

Splašil se je v terek popoldne Kašmanov
konj in podrl na tla nekega gospoda, ki se mu ni
mogel dovolj hitro izogniti. K sreči, da se gospodu
ni zgodilo družega, kakor da se je prestrašil in
nekoliko potolkel. S konjem je ravnal agent Berčič,
katerega je pa ravno takrat najbrž zapustila pri
njemu sicer običajna moč. Druge nesreče ni bilo.

Volilna pravica pri deželno- zborskih volitvah.

Kdor hoče ugovarjati sestavi volilnih imenikov,
kdor hoče torej koga izreklamirati, ali vrekamirati,
si mora biti predvsem na jasnem, kdo spada po
postavi v kak volilni imenik in kdo ne. Deželno-
zborske volitve, ki se vrše meseca decembra t. l.,
pravzaprav niso le ene volitve, marveč toliko, ko-
likor volilnih skupin imamo. Dne 1. decembra voli
splošna kurija; dne dne 9. decembra voli kmetška
kurija ali skupina, dne 12. dembra voli mestna
skupina itd.

Za vsako teh skupin so napravljeni posebni
volilni imeniki in umevno je, da imajo v vsaki
skupini volilci po zakonu drugačne volilne pravice.

Kdo voli dne 1. decembra?

Dne 1. decembra gre na volišče največ vo-
lilcev. Že ime „Splošna skupina“, ki ta dan voli,

pove, da voli splošno vse. In res po postavnih
določbah ima v tej skupini volilno pravico vsak
samopraven moški državljani, ki je izpolnil 24. leto
svoje starosti in stanuje v občini, v kateri ima vo-
liti, vsaj že eno leto. Razen tega ne sme imeti
nobenega postavnega zadržka za izvrševanje vo-
lilne pravice.

Pripominjamo, da bo dne 1. decembra volil
samo tisti, ki bo v volilnem imeniku, ne glede na
to, ali mu gre po postavi ta pravica ali ne. Ravnotako
pa ne bo volil, kdor ne gleda in ne skrbi za to,
da pride v volilni imenik in naj ima tudi za to
postavno pravico. Najboljše in najvarnejše je torej,
da gre vsakdo, ki je izpolnil 24. leto in prebiva že
eno leto v občini, na županski urad svoje občine
in se sam prepriča o sestavi volilnega imenika za
splošno skupino.

Splošna skupina voli 11 poslancev. Okraji so
razven kočevskega, vsi tako razdeljeni, kakor vo-
lilni okraji pri državnozborskih volitvah.

Kdo voli dne 9. decembra?

Tudi za kmečko skupino, ki voli dne 9. de-
cembra, se napravijo zase volilni imeniki. V tej
skupini je manj volilcev, kot v splošni, ker je tu
drugačna volilna pravica. Kratko povedano, ima v
kmečki skupini volilno pravico vsakdo, kdor ima
pravico voliti pri občinskih volitvah v I. ali II. raz-
redu, ne glede na visokost davka, ki ga plačuje.
Tudi nekateri iz III. razreda občinskih volilnih ime-
nikov imajo pri deželnozborskih volitvah pravico,
voliti, toda le tisti, ki plačujejo vsaj 8 K direktnega
državnega davka. V kmetški skupini bodo torej
voliji vsi oni, ki so pri zadnjih občinskih volitvah
volili v I. in II. razred, iz III. razreda pa tisti, ki
plačujejo 8 K zgoraj omenjenega davka. Razen
teh pa lahko volijo tudi še tisti, ki so si že do
danes pridobili pravico do občinskih volitev. Marsi-
kdo je šele po zadnjih občinskih volitvah dopolnil
24. leto — vsak volilec mora biti moški in 24 let
star — marsikdo je postal med tem časom posestnik,
obrtnik, ali kaj drugega, kar mu daje občinsko
volilno pravico v I. ali II. razredu. Marsikdo, ki je
v III. razredu, plačuje sedaj več davka in ta pre-
sega že 8 K itd.

Občinska volilna pravica je torej podlaga za
volilno pravico v kmečki skupini. Kmečka skupina
voli 16 poslancev. Volilni okraji so zelo zverženi.
Volilci jih že poznajo iz prejšnjih volitev, ker se
njihove meje niso izpreminjale.

Kdo voli dne 12. decembra?

Tudi pri volitvah v skupini mest in trgov, ki
voli dne 12. decembra, tvori občinska volilna pra-
vica podlago za deželnozborsko volilno pravico.
Kdor je pri zadnjih občinskih volitvah, ali kdor bi
pri občinskih volitvah, ki bi se vršile tačas, volil v
I. ali II. razredu, ima, ne glede na davek, volilno
pravico v mestni skupini za deželni zbor. Poleg
teh vsi oni iz III. razreda, ki plačajo več kot 8 K
direktnega državnega davka na leto. Skupina mest
in trgov voli 10 poslancev. Volilni okraji se zadnji
čas na prav sleparski način določajo, z edinim na-
menom, odjesti meščanom in tržanom interesno
zastopstvo. Z nekaterimi mesti in trgi so namreč
združene vasi v eno občino. Do zadnjega časa so
volila v skupini mest in trgov edinole mesta. Kleri-
kalci pa uvajajo s pomočjo vlade prakso, da volijo
po mestih tudi vasi, ki so se preje volile le v
kmečki skupini, kamor tudi dejansko po svojih in-
teresi spadajo. Meščani in tržani so, umevno, po
takem postopanju oškodovani, ker pridejo do ve-
ljave glasovi, ki so proti njihovim interesom.

Opozarjamo zlasti tržane in meščane na važnost
in nujnost reklamačnega postopanja. V tej skupini
bo boj zelo hud, ker bodo skušali klerikalci —
oropati meščane in tržane pravega zastopstva v
deželnem zboru. Šlo bo za vsak glas in ničesar
bi se ne maščevalo na dan volitve tako, kot malo-
marnost pri reklamacijah.

DNEVNE VESTI.

Volilni imeniki so razporejeni in na vpogled
od 2. do vštete 9. novembra t. l.

„Pons asinorum“. Duhovnik dr. Janez Evan-
gelist Krek je napisal v „Slovenču“ že pred ka-
kimi 17 leti pamflet pod imenom „Pons asinorum“
(Oslovski most), s katerim je hotel osramotiti slo-
vensko učiteljsko na najgrši način. Vsa javnost
se je zgražala takrat nad tem nečutenim napadom.
Med temi je bil najglasnejši takratni kurat ljub-
ljanske prisilne delavnice duhovnik Anton Koblar.
Nekemu svojemu naprednemu prijatelju je pisal
pismo naslednje vsebine: „Danes sem čital v „Slo-
venču“ ostudni napad na slovensko učiteljsvo. Pons
asinorum! No, kaj tako nesramnega tudi v židov-
skih časopisih ne najdem. Bodete pač vsi učitelji
pokazali škofovim slugam, da zna dolgoušec tudi
krepko brcniti nazaj! Solidaren protest vsega uči-
teljsva bi bil na mestu!“ ... No, takrat je bil ta
kurat še velik liberalac na božjem svetu. Zgolj
volilni glasovi tistih preklicanih naprednjakov, na
katere meče danes iz varnega koticčka ogenj in
žveplo, so mu pomagali do liberalnega državno-
zborskega mandata. Če pa je bil tedaj bogatajec,
brezverec in nekrščanski človek, to sedaj kot kle-
rikalni dekan on sam najbolje ve. To pismo se je

tekem časa že parkrat objavilo. Toda, kadar pri-
dejo te besede na svetlo, vsakokrat postane bivši
kurat iz prisilne delavnice bolesto nervozen. Že
17 let je od tega, pa še ni miru pred tem pismom.
Saj ni čuda, če je tako silno preplašen in vzne-
mirjen. Dr. Krek ne pozabi tako hitro onega, ki je
kdaj kaj slabega pisal o njem. Zapisana in objav-
ljena beseda ostane. In zopet to pismo, pa ravno
zdaj pred volitvami! Mandati za splošno kmetško
in mestno kurijo — vse je izpraznjeno. E, dr. Krek
je še vedno upliven voditelj klerikalne stranke!
Svet se obrača, tako se pa vendar ne obrne, da
bi se na višjem mestu, kjer se oddajajo mandati,
za vedno pozabilo, kar se je enkrat napačno sto-
rilo. Ta prepereli oslovski most se še sedaj ni podrl
in še vedno noče biti pozabljeno ono protestno
pismo. Kaj pa, če bi resno mislili doli v Ljubljani
pri izvrševalnem odboru klerikalne stranke, da tiči
v bivšem liberalnem državnem poslancu nevzdržema
nekaj bogatajskega, nekaj brezverskega in nekaj
protikrščanskega? Škofovi sluge ne pozabijo tako
hitro dolgoušcev, oni znajo še vedno krepko brcniti
nazaj.

**Deželni odbor podpornik in zagovornik pre-
šestva.** Kakor smo že poročali, je hotel klerikalni
župan v Mostah zapeljati ženo na orožni vaji na-
hajajočega se paznika v prisilni delavnici Bu-
čarja. Med tem, ko se je nahajal mož v vojaški
službi na srbski meji, zahotelo se je klerikalnemu
veljaku po brhki ženici, in obetal ji je zlate gra-
dove, ako se mu uda. Žena je ostala svojemu
možu zvesta in radi tega je obsodil deželni odbor
njenega moža, da mora iz službe. Bučarju namreč
ni bilo po volji, da bi se v njegovi odsotnosti za-
peljevalo njegovo ženo in v svojem ogorčenju je
to tudi javno povedal, vsed česar je prišla stvar
v liste. Njegovo ogorčenje je umevno, kajti med
tem ko je on na meji gladoval, prenašal mraz,
vročino in žejo, prihajal je na njegov dom, steber
katoliške stranke, župan Jože Oražem, ter za-
peljeval njegovo ženo. Ker besede same niso za-
dostovale, je hotel pohotnež celo s silo izvesti svoj
namen. Ko je prišla stvar v javnost, je bilo vse
ogorčeno in splošno se je pričakovalo, da bo stranka,
h kateri spada poštenjak, temeljito ž njim obraču-
nala. Toda zgodilo se je, kar nihče ni pričakoval.
Mesto da bi kler. stranka nastopila proti prešestniku
Oražmu, je klerikalni deželni odbor proti Alojziju
Bučarju uvedel disciplinarno preiskavo in ga po
dovršeni preiskavi spodil iz službe. Klerikalna
večina deželnega odbora torej odobruje prešestvo
in ako bi se žena Bučarja udala Oražmu in bi
bila tiho, bi smel pričakovati povišanja v službi.
Klerikalni deželni odbor se je postavil
torej nastališče, da imajo njegovi usluž-
benci, mirno prepustiti svoje žene in
hčere pohotnosti klerikalnih veljakov.
To je bila svoječasno morala nemškimi grofom,
katerim je bil zaslužnjen slovenski kmet in zatorej
ni čudno, da so klerikalci hoteli povodom katoliškega
shoda zopet uveljaviti barve — njihovih predhod-
nikov — deželnih stanov. Povsod drugod bi se z
zagovorniki prešestva pomedlo in za to je dolžnost
vsakega poštenega človeka v deželi, da pri pri-
hodajih volitvah v deželni zbor skrbi, da ne bodo
prišli v deželni zbor zopet ljudje, ki nosijo vero na
jeziku in na volilnih shodih, v svojih dejanjih pa
podpirajo in zagovarjajo prešestvo.

Bira je gotovo ideal vsakega duhovnika. Tudi
naš g. dekan Koblar se pridno poslužuje tega ideala
in je zadnje dni poslal svojega adlatusa po kranj-
skih hišah. Dosedaj je bila navada, da se je ta
sicer prostovoljni, toda nadležni davek pobiral le
od hišnih posestnikov. Toda zadnje čase se je na-
redila izjema in bira se zahteva tudi od najemnikov
stanovanj. Ker ima g. dekan malo dohodkov in je
takorekoč pravcati revež, verujemo, da ne more
sam vzdržavati svoje družine in je torej navezan
na podpore — še večjih revežev.

Klerikalna samohvala. Volitve so pred durmi
in klerikalci so sklicali v hotel „Union“ pretečeno
nedeljo velik shod, katerega se je udeležilo celih
300 poslušalcev. Na tem shodu so govorili Šuster-
šič, Povše in Lampe in peli slavo — sami sebi.
Hvalili so svoje gospodarstvo, kakor da bi res
storili kaj za deželo — v resnici pa so jo zadožili,
da je strah in groza, zapravili so ogromno denarja
in občno blagostanje tako oškodovali, da beži vse
iz dežele. Čuditi se je le, da se dobi v deželi še
ljudi, ki podpirajo to propadlo stranko.

Zavedni volilci pazite, da pri prihodnjih vo-
litvah ne pridejo v deželni zbor ljudje, katerim je
njihova lastna korist vse, ljudski blagor nič. Ljudje,
ki skrbе samo za-se in za svoja korita, niso spo-
sobni zastopati ljudskih koristi.

Izobraževalni tečaji v Kranju. Mestna občina
Kranj priredi tekom šolskega leta 1913/14 izobra-
ževalne tečaje, pri katerih se bodo poučevali tile
predmeti: Slovenščina, srbohrvaščina, nemščina,
laščina, francoščina, slovenska in nemška steno-
grafija, knjigovodstvo in obrtno računstvo; za de-
klice se namerava uvesti tudi poseben tečaj za
ročna dela. Tečaji so namenjeni deklicam, ki so
odrasle ljudski šoli, trgovcem, obrtnikom, delavcem
itd. Učnina znaša mesečno 2—3 K za vsak predmet;
delavci so učnine prosti, tako tudi revni udeleženci.
Pouk se bo vršil v popoldanskih in večernih urah

v gimnazijskem posloplju. Za vsak predmet se mora oglašiti najmanj 10 udeležencev. Kdor se hoče udeležiti tečajev, naj se zgleda dne 4. novembra od 10.—12. ure popoldne v mestni posvetovalnici (mestna hiša rotovž, II. nadstropje, na levo.) Pri tečajih bodo predavali: dr. Simon Dolar, Jožef Marn, dr. Franc Mischitz, Makso Pirnat, Vilko Rus. Tečaji se vrše dne 10. novembra. S temi tečaji hoče mestna občina ustreči splošni krajevni potrebi in željam, ki so se večkrat izrazile. Tečaji bodo trajali celo šolsko leto.

Predmeti izobraževalnih tečajev. Podlaga vsake nadaljne izobrazbe je temeljito znanje materinega jezika. Zato je najvažnejši predmet naših izobraževalnih tečajev slovenščina, ki se bo poučevala praktično; s poukom jezika se bo spojil tudi pouk o domačem slovstvu in naši zgodovini. Srbohrvaščina je jezik naših bratov na jugu; razmere zadnjih časov nas naravnost silijo, da se učimo tega jezika. Francoščina je svetoven jezik; kdor se hoče prištevati res med izobražence, mu francoščina ne sme biti tuja. Danes je treba delati naglo; ne moremo torej v vsakdanjem življenju, bodisi v tem ali onem stanu, izhajati brez stenografije; zato se je med predmete privzela slovenska in nemška stenografija. Knjigovodstvo in obrtno računstvo je zlasti važno za one, ki se mislijo posvetiti trgovskemu stanu. Izobraževalni naši tečaji hočejo nuditi mnogo. Kdor mnogo prinese, vsakemu nekaj prinese. Naša mladina naj ne zamudi ugodne prilike in naj se priklasi za izobraževalne tečaje v prav mnogobrojnem številu. Vsestranske izobrazbe nam je treba, kajti v izobrazbi je moč, izobrazba je predpogoj ugodnega duševnega in materijalnega napredka. Kdor danes zaostane v izobrazbi, je izgubljen in neraben.

Javno predavanje. V torek, dne 4. novembra t. l. predava profesor Makso Pirnat „O pomenu izobraževalnih tečajev“. Predavanje se vrši v gimnazijskem posloplju (pritličje, na desno). Začetek ob 8. uri zvečer.

K požaru na Krtini. (Dopis iz gasilskega kroga na Gorenjskem). V četrtek, dne 24. t. m. popoldne uničil je ogenj hišo in hlev Valentina Prelovška, vulgo Gašpernika, posestnika na Krtini št. 16. Na lice mesta, kjer je bila velika nevarnost za sosedna poslopja, ni bilo ne požarne brambe iz St. Vida, ki je oddaljena komaj dobre pol ure, niti one iz Doba, ki se nahaja v neposrednji bližini. Prva se opravičuje s tem, da je gorelo izven njene „okrožja“, in ona iz Doba pa, da ni prihitela na kraj nesreče baje zato, ker ji je deželni odbor zadrgnil mošnjček ter odrekel svojo podporo. To je prvi znani slučaj, ki se je pripetil po zaslugi našega dičnega deželnega odbora, to je prva žrtev razmer, ki vladajo danes v blaženi naši deželi, kateri pa bode — žalibog — sledilo še mnogo, mnogo. Pristransko in krivično postopanje deželnega odbora je povzročilo, da je nesrečnež pogorel in prišel na beraško palico. Ali nas ne silijo to misliti? Odkod pa se steka in v kak namen naj služi denar, ki ga ima deželni odbor na razpolago gasilnim društvom? Zavarovalnice prispevajo in izročajo 2% donesek od vplačanih zavarovalnih premij stražnogasilskemu fondu, iz katerega zaklada bi imel deželni odbor razdeljevati podpore potrebnim gas. društvom in to brez ozira na politično barvo pravično in nepristransko. Ker pa hočejo klerikalci, odkar imajo večino in moč, vse podjarmiti, so zasejali satansko zloben razdor tudi med gasilske vrste, torej med te najkoristnejše naprave, katerih edino geslo je: Na pomoč! Odkar koritarijo ti osrečevalci našega vernega ljudstva, gre vse rakovo pot, in tudi na gasilskem polju, ki služi zvesto edino nauku izveščarja in njega vzor-zapovedi: Ljubi bližnjega! se razvija njihov političen plevel. Pojdimo malo dalje! V prihodnje, ko bodo sledili požarni izbruhi zgoraj žalostnega spomina navedenemu, ko se bo čulo prasketanje te strašne elementarne sile, ko bo ob jemal strehe že rudeč petelin med vpitjem nesrečnežev, ravno, ko bo vsak trenutek lahko usodepoln, ter ko bo vsak hiter ukrep neprecenljive vrednosti za slučaj človeških žrtev — takrat pa bodo požarne brambe šele pomišljale, izpraševale in ugibale: Komu gori? Ali bi se šlo gasit, ali ne? Namesto, da bi bile brizgalne že v rešilni akciji požar obvladati ali vsaj omejiti. Vsa ta odgovornost pade vnaprej na naš slavní deželni odbor. — „Po njih delih jih spoznavate!“ — Pa zakaj bi se temu ne odpomoglo, ker nam stvarnik ni dal samo dvoje oči — da vidimo, dvoje ušes — da slišimo temveč dal nam je tudi zdrav razum, da presojam, kaj je prav in kaj ni; in hvala Bogu, tudi toliko ljubezni do svoje grude in naših domov, da si moramo sami pomagati. Do tu in nič dalje! Izkoriščati se ne damo od nikogar. Ali je temu odpomoči? Da. Pri predstoječih deželnozborskih volitvah pokažimo klerikalcem, da hočemo v deželnem odboru moče, ki bodo razdeljevali podpore iz stražno-gasilnega zaklada našim društvom pravično in nepristransko, ne pa take zastopnike, ki nosijo kakor „Vodiška čudežna Johanca“ — na jeziku zlat križ —, v resnici pa nimajo najmanjšega čuta pravičnosti. Le potem nam bo mogoče izvrševati člo-

vekoljuben poklic v pravem pomenu besede: „Bogu v čast — bližnjemu v pomoč!“ Ir. S.

„Kranjska podružnica planinskega društva“ priredi v nedeljo, dne 9. novembra 1913 v sokolski dvorani koncert s prijaznim sodelovanjem gospice Pipce dr. Tavčarjeve, g. pianista Frana Trošta in „Ljubljanskega Zvona“. Vspored je sledeči: 1. a) Fr. Ferjančič: „Tone, solnce tone“; b) St. Mokranjac: „Srbske narodne pesmi“, II. šopek, mešana zbor. 2. E. Adamič: a) Uspavanka, b) Jezdec, poje gdč. Pipca dr. Tavčarjeva. 3. E. Adamič: Kregata se baba in devojka, moški zbor (rokopis). 4. A. Lajovic: Pesem o tkalcu; b) O. Dev: Mak, poje ista gospica. 5. E. Adamič: a) V snegu; b) Večer; c) Mlad junak po vasi jezdi (rokopis), mešan zbor. 6. a) Franz: Podoknica; b) I. Pavčič: Pred durmi, poje ista gospica. 7. a) Dr. D. Ipavic: Lahko noč; b) dr. A. Schwab: Še ena (rokopis). — Začetek točno ob 8. uri. Cisti dobiček je namenjen v pokritje stroškov za zgradbo prizidka Koče na Stolu (dr. Kušarjeve sobe). Sedeži po 3 K, 2 K in 1 K 40 v, stojišča po 1 K, za dijake 30 v. Vstopnice in besedilo se dobi v predprodaji v trgovini g. Jankota Sajovica. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“, ki ga vodi nadarjeni in agilni zborovodja in skladatelj g. Zorko Prelovec, je eno najboljših slovenskih pevskih društev. Že sestava vspeveda, v katerega so uvrščene najtežavnejše, najizvirnejše, še v rokopisu nahajajoče se skladbe, priča o resnem in visokem stremljenju tega zbora. V pesmih „Iz bosanskega perivoja“ je E. Adamič črpal iz bogatega vrelca jugoslovanskih narodnih popevk. Tu uporablja dvojni, trojni in celo četverni kontrapunkt, seveda priprosto, imenitnemu besedilu Cvetka Golarja primerno. Vsekakor je eden najzanimivejših slovenskih zborov skladba: „Kregata se baba in devojka“. Adamič je ta preprič poveril moškemu zboru in kako šaljivo je obe vloji porazdelil. Basi oponašajo babo, tenorji devojko, ki se prepirata za lepega Ivana, se spopadeta, da nastane pravcati ženski dirndaj, pa se spravita in globokosrčno poravnata. Vse je šaljivo, živo, po redno in ljubko. Novejši Adamičevi zbori se odlikujejo po kontrapunktični obliki, srečni iznajdbi, moderni harmonizaciji, samostojnem postopanju glasov. Tudi dr. Schwab je s preporedno belokranjsko pesmico „Še ena“ krenil iz mednarodnega polja na domača jugoslovanska tla, oblekel jo je v kolaški slog in zato se nam tako prikupi nje domači lepi obrazek. Gospica Pipca dr. Tavčarjeva, ki je izšla iz Hubadove šole, nam bo mnogo novega povedala, in nekaj posebno novega in veličastnega, globoko zamišljenega z Lajovčevem „Tkalcom“. Nje glas ni močan, toda skrajno ljubek sosebno v srednji legi zvoneč in zravn, pove nam pa dovtip, bolest in veselje tako pristno in naravno, da postanemo koj njeni prijatelji. Kranjčane čaka lep vžitek, pohitimo torej dne 9. novembra k oznanjevalcem lepe umetnosti, ker prijeten ni očitek, da imajo mre ne na očeh, da so slepci oni, ki se s petjem ukvarjajo. — Pridimo pa točno ob 8. uri, ker se ob tej uri „sans pardon“ koncert prične.

Vodiška svetnica Johanca je kakor znano sedaj v zaporih deželnega sodišča v Ljubljani. Povodom preiskave je bil zaslišan tudi župnik vodiški, v čegar hiši in s čegar vednostjo so se godili čudeži, v katere je verjel tudi naš prečastiti pastir Bonaventura in si v spomin na iste spravil celo dve — s telečjo krvjo — okrvavljeni srajci. Gotovo je z istima nameraval čudežno pognojiti svojim gozdom v Gornjem Gradu. Zaslišavanje častitega gospoda iz Vodic je trajalo skoro dve uri. Gospod so bili zmučeni in zahotelo se jim je okrepčila v bližnji gostilni, kjer so naleteli na svojega duhovnega znanca. Duhovni prijatelj je bil rodoveden, kako je zaslišanje izpadlo in vodiški gospod je dal potrebna pojasnila; bal se je le, da bi se njegov, za njim zaslišani hlapec ne zagovoril.

Narodna-socijalna zveza v Ljubljani priredi v soboto 7. novembra t. l. shod v Kranju.

Umrla je v četrtek gospa Albina Prevčeva iz znane rodbine Jelen. N. v. m. p.

Nov kolodvor v Radovljici. Železniško ministrstvo je dovolilo 133.000 kron za zgradbo novega kolodvora v Radovljici. Zgradba bo dovršena sredi prihodnjega leta.

Utonil. Minolo soboto popoldne se je igral triletni mlinarjev sin Rudolf Jenko iz Seničice pri Medvodah pri mlinu svojega očeta. Nadzoroval ga je devetletni bratec Jože. Mati je imela opravka v hiši. Jožec je pa pustil brata samega. Ko je prišla čez nekaj časa mati pogledat po otrokih, je našla mrtvega Rudolfa v vodi. Igral se je ter padel v vodo in utonil.

Voz se je preobrnil na 30letuega Franca Sodnika iz Klanca pri Kamniku. Peljal je stelo domov ter tako nerodno ravnal, da se je prevrnil voz nanj in ga težko poškodoval. Prepeljali so ga v dež. bolnico v Ljubljani.

Nesreča. 40letni delavec Jakob Bertonec je padel tako nesrečno v Čirčiskem gozdu pri Kranju, da je zadobil na desni nogi znatne poškodbe.

Prememba posestva. Hišo gosp. Fajdige v Radovljici je kupil na javni dražbi gosp. Leopold Fürsager, svetnik trgovske in obrtniške zbornice.

Samomor. Hotelir v hotelu „Kamenšek“ na Dobravi pri Bledu se je zastrupil v četrtek ponoči, pustivši v svoji sobi odprto plinovo cev. Preselil se je pred kratkem iz Gradca, kjer je imel kavarno, katero je zamenjal s hotelom na Dobravi. Ker je prišel v denarne težkoče, si je poiskal smrt. Zapušča vdovo s 6 nepreskrbljenimi otroci.

Gledališko društvo na Jesenicah s tem naznanja, da uprizori na praznik Vseh svetnikov t. j. 1. novembra t. l. tridejanko „Golgota“. Spisal Sergijan pl. Tučič. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Igra se v dvorani pri „Jelenu“ na Savi. Od tega pisatelja smo videli pred leti efektno enodejanko „Povratek“. Kdor je videl to, ta ne bo zamudil „Golgate“, ki se je igrala že z največjim uspehom v Trstu.

Ujeli in zaprli so v soboto „svetnico“ Johanco. Zanimive slike o tem je dobil „Slovenski Ilustrovani Tednik“, ki jih priobči ta teden in bo torej totedenska številka še bolj zanimiva, od prejšnje. „Slovenski Ilustrovani Tednik“ s slikami o Ujeti Johanci je izšel v četrtek, 30. t. m. in opozarjamo občinstvo nanj.

Izkaz o dohodkih iz nabiralnikov sv. Ciril in Metoda v Kranju. Od mesesa aprila t. l. do današnjega dne se je nabralo v nabiralnikih sledeče: Kavarna Geiger 17 K 24 h. Franc Pogačnik 11 K 38 v. Mayr Marija 9 K 90 v. Kavarna Kranjc 5 K 08 v. Kavarna Jäger 3 K 61 v. Mihelič Jernej (Bekselj) 3 47 K. Bedenk Ivan 2 K 44 v. Jereb Rudolf 2 K 40 v. Stara pošta 2 K 14 v. Benedik Franc (Joštar) 1 K 75 v. Nova Pošta 1 K 54 + 1 K 64 v, (zadnji prispevek nabrali praznilci nabiralnika med seboj kot stave glede visokosti svote v nabiralniku.). Mavrilij Mayr 1 K 39 v, Potušek Alojzija (Fider) 1 K 25 v, Jezeršek Fran (Knedel) — 47 v, Rebolj Lovro — 11 v, Narodna Čitalnica — 60 v. Skupna svota tedaj 65 K 41 v.

Telovadno društvo „Sokol“ z ženskim od delkom v Kranju sporoča svojim članom in članicam, da je dovršena notranja preureditev in prava telovadnice, ter se prične z redno telovadbo v ponedeljek, dne 3. listopada po naslednjem redu:

Člani:

v ponedeljek, sredo in petek od 9¹/₂—10¹/₂ ure zvečer;

članice:

v torek in petek od 7.—8. ure zvečer;

starejši bratje:

v ponedeljek in petek od 6.—7. ure zvečer;

obrtno-trgovski naraščaj:

v nedeljah od 6.—7. ure zvečer.

Pričakuje se s strani članstva mnogoštevilna udeležba, ker sedaj odgovarja telovadnica vsem higijeničnim predpisom.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 120 52—11

Naznanilo.

Proda se iz proste roke

pristava

ležeča ob križišču obeh državnih cest v Kranju.

Ta pristava je porabna kakor leži za trgovske svrhe, prezida pa se lahko tudi v zasebno stanovanjsko poslopje.

Pogoji so razvidni v Pisarni za urejevanje splošnih gospodarskih zadev J. Rozman v Kranju.

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52—44

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko **Solnce.**

najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črnomarmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

Mihael Osterman, mesar v Kranju hiš. št. 103, po domače „pri Nacku“, naznanjam slavnemu občinstvu, da sem odprl

mesarijo

ter se hočem potruditi, da bom odjemalcem kar najbolje postregel. 156 2—2

Imel bom vsake vrste meso.

Svetlolikalnica.

Uljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem otvorila

v Kranju, Rožne ulice št. 66.
svetlolikalnico.

Prevzemam vsa v to stroko spadajoča dela ter zagotavljam, točno, solidno in ceno postrežbo.

Priporočujoč se v obilen poset. 144 3—5

Antonija Blaznik.

Gramofon

153

se ceno proda.

3—1

Vpraša se v upravnistvu tega lista. ➡

Išče se za takoj ali s 15. novembrom

mesečna soba
s hrano

pri boljši obitelji brez otrok.

Ponudbe pod „Knjigovodja“ sprejema upravništvo tega lista. 154

Kupovalci!

Nakupimo svoje potrebščine pri

Osvald Dobeicu

v Kranju na Glavnem trgu (pri Krisperju),

kahti ondi se dobijo raznovrstne suhe in oljnate barve, firnež, terpentini, lake vseh vrst, čopiči, krtače, otepači, ročne torbice, sesalke za otroke, predvratne slame, pipe i. t. d. Velika zaloga stekla, kakor steklenic, vrčev za vino, vodo in pivo, žepnih steklenic, kozarcev, solnic, steklenih skled in krožnikov, križev brez in s pokrivalom, stoječih, visečih, stenskih in hlevskih svetilk, svečnikov, belih in zelenih senčnikov, krogelj, likerjev in vinskih servic, vpletenih steklenic vseh velikosti i. t. d. Nadalje različnega porcelana, kakor umivalne, jedilne, čajne in kavine oprave v vseh barvah, robatih in gladkih skled, belih, pisanih in stenskih krožnikov vse velikosti, šalic za kavo, mleko in juho, loncev za juho, skledice za omako, posodice za jajca, kavnihi strojev, loncev, brez in z napisom, pljuvalnikov, vrčev za mleko, kavo in čaj, vžigalnikov, ročnih svečnikov, vaz za cvetlice, posodice za zobotrebce, kropivnikov, vse vrst prstenih skled, krožnikov, etažer, šalic i. t. d. Velika izber kuhinjske posode, emajliranih skled, loncev, kastrolc, mlečnih ponev v modri in rujavi barvi, mlečnih in petrolejskih kangel, pekve, ponovk, zajemalk, belih in medenih korcev, pocinjenih skled za mešanje vse velikosti, belih loncev za perilo, aluminium posode, vseh vrst tac, žehtarov, cedilnikov za mleko, juho in čaj, pokrovk, modlov za torte, lijakov, lesenih in emajliranih solnic, likalnikov, mlinčkov za poper in kavo, požigalnikov za kavo, smetišnice, modrih in rujavih škafov za vodo, emajlirane umivalne oprave ter različnih umivalnih miz, strojev za meso in 93 mandeljne, lite železne posode, žičnikov in žice, bešteka, kakor vilce, noži žlice i. t. d. 29—20

Vsi predmeti se prodajajo po najnižjih cenah. Gostilničarji in neveste imajo posebne cene.

Na prodaj je tudi še malo rabljen **Singerjev šivalni stroj** za polovično ceno.

Razglednice iz Kranja po 2 vin. ➡ **Postrežba točna in solidna.**

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju
poprej C. Pleiweiss 10—44

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovejšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

jesensko in zimsko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Nakup suhih jedilnih gob po najvišji dnevni ceni.

Veletrgovina J. & A. Majdič Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznana najboljši dalmatinski portland cement **„Salona“** za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA
V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 3.

12—8

Vloge obrestuje po

4¹/₂ 0/0

Denarnega prometa do konca leta 1912

vlog

rezervnega zaklada

660 milijonov kron,

42 milijonov kron,

1 mil. 330 tisoč K.

Vloge obrestuje po

4¹/₂ 0/0

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

KOLESARJI, zahtevajte

v lastnem interesu nemudoma **brezplačno in poštne**
prosto prvi slovenski pravkar izišli

bogato ilustrovani cenik 1913 za kolesa in posamezne dele.

Poglejte pa pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno blago po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.** 108 10—34

Karel Čamernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12, **špecialna trgovina s kolesi,**
motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holz hacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-44

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

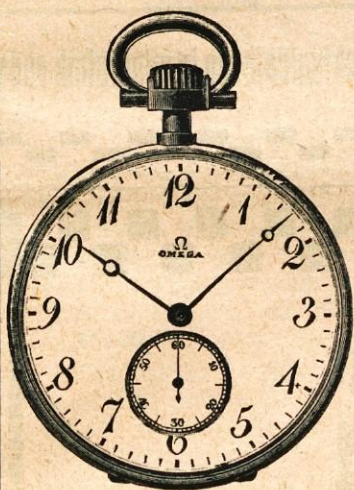
brez odbitka rentnega
davka.

7—44

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

14—35

Rudolf Rus

urar v Kranju poleg lekarne

Največja zaloga

ur, zlatnine in serbrnine

Priporoča se sl. občinstvu v nakup

gramofonov
in optičnega blaga.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštne prosti.

15—44

Modni salon damskih klobukov A. Adamič, podružnica, Kranj

priporoča

cenjenim damam svojo bogato založeno zalogo
zimskih klobukov in športnih čepic

po znano najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo. — Žalni klobuki vedno v zalogi.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13—44

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

ISOLA nov mošt.

Paganini-orkestrion
vsaki večer

106 5

KAVARNA

Zdravko Krajnc, Kranj-Zvezda.

Tiskarna „SAVA“ v Kranju

se priporoča v izdelavo
vseh tiskarskih del.

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**

Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Nakup suhih gob in deželnihi pridelkov.

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo

☞ **Krasen senčnat vrt** ☞

452-44

Vinska veletrgovina

Rudolf Kokalj, Kranj

17-44

Priporočam svoja

izvrstna, zjamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijska

vina

v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

Najbolj varno naložen denar v celem političnem kranjskem okraju!

36 26-17

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
325.000 kron.**

Hranilnica posoja na zemljišča po $5\frac{1}{2}\%$ na leto
in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer
dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača poso-
jilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsa-
kega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo
stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
: **nad 4 milijone kron.** :

4 $\frac{1}{2}$ %

brez odbitka rentne-
ga davka, katerega
plačuje hranilnica iz
lastnega. Narasle in
nedvignjene vložne
obresti pripisuje h ka-
pitalu vsakega pol leta
— to je dne 30. junija
in dne 31. decembra
— ne da bi bilo treba
vlagateljem se zgla-
šati radi tega pri hra-
nilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg
lastnega rezervnega zaklada mestna občina
Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge
res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi so-
dišča denar mladoletnih otrok in
varovancev ter župnišča cerkven
denar.

Ta najstarejši denarni
zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do
4. ure popoldne.